

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sendikalar, en genel tanımı ile çalışanların ekonomik ve sosyal haklarını, özgürlüklerini korumak ve geliştirmek amacıyla kurulan örgütlerdir. Sendika kurma ve ortak ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel hak ve çıkarları topluca savunma hakkı, herkes için temel bir insan hakkıdır. Hak ve çıkarlarını sendikaları aracılığıyla savunmak isteyen çalışan herkesin, bu temel hakkını karşılamak ve güvence altına almak sosyal devletin temel görevlerindendir.

Sendikal haklar, başta Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nun kuralları olmak üzere, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen birçok belge ve sözleşmede doğrudan ve dolaylı olarak güvenceye alınmıştır. Dolayısıyla bu alan evrensel kuralların geçerli olduğu bir özgürlük alanıdır. ILO'nun emeği ve emek haklarını koruyan sözleşmeleri çalışma hayatının uyulması zorunlu kurallarıdır.

ILO'nun Sendika Hakkı ve Sendika Özgürlüğünün Korunmasına İlişkin 87 ve Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkına İlişkin 98 sayılı sözleşmeleri ile tanımlanan ve garanti altına alınan bu haklar ülkemizde her yıl yoğun şekilde ihlale uğramaktadır.

Halen yürürlükte olan 12 Eylül askeri darbesi ürünü 2821 ve 2822 sayılı yasalar sendikal hakları korumaktan uzak, sendikal hak ihlallerine olanak sunan bir yapıya sahiptir.

Ülkemizde özellikle işçi sendikalarının üye sayısı hızla azalmaktadır. Nüfusumuzun 45 milyon olduğu 1980 yılında sendikalı işçi sayısı 2,5 milyon iken bugün için nüfusumuz 74 milyon ve toplu sözleşmeden yararlanan işçi sayısı ancak 600 bin civarındadır.

Günümüzde en yaygın sendikal hak ihlali çalışanların sendika üyesi olduğu için işten atılmalarıdır. Çalışanların kendi tercihleriyle üye oldukları sendikalardan istifa ettirilerek yönetimlere yakın sendikalara üye olmaya zorlanmaları yoluyla sendika seçme özgürlüğünün baskı altına alınması, sendikaların özgürce faaliyet gösterememeleri, grevlerde grev kırıcı çalıştırılması, grev sürecinde işverenin üretimi çeşitli şekillerde iş yerinde ve iş yeri dışında sürdürmesi, yasalara karşı hileli yollara başvurmak, sendikal örgütlenmeyi engellemek için işlerin muvazaalı şekillerde taşeronla devredilmesi, taşeron sistemine mevzuatın çanak tutması ile bu sistemin sendikal örgütlenmeye karşı kullanılması, özellikle kamuda sendika üyelerinin, temsilcilerin ve yöneticilerinin yerlerinin değiştirilmesi en çok gözlenen sendikal hak ihlallerindendir.

Ülkemizdeki sendikal hak ihlalleri hemen her yıl Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu (ITUC)'nun raporlarına da yansımaktadır. Nitekim ITUC'un geçtiğimiz günlerde Cenevre'de gerçekleştirilen Dünya Ticaret Örgütü'nün toplantısına sunduğu raporda Türkiye'nin Uluslararası düzeyde kabul edilen temel çalışma standartlarını ihlal ettiği belirtilmiştir. Raporda Türkiye'nin kadın emeği, çocuk işçiliği ve sendikal haklar konusunda sınıfta kaldığı bilgisine yer verilmektedir.

Yine Avrupa Birliği 2011 İlerleme Raporunda işçi hakları ve sendikal haklara ilişkin yapılan değerlendirmede; Bu konudaki mevcut hukuki çerçevenin AB standartları ve ILO sözleşmeleri ile uyumlu olmadığı vurgulanmıştır. Aynı raporda sendika üyeliği ve sendikal faaliyetlerden dolayı işçilerin işten atılmasının sürdüğü, bu vakaların mahkemelerce etkin bir şekilde ele alınmadığı, örgütlenme hakkından bazı kesimlerin mahrum bırakıldığı, sendika gösterilerinin ilgili makamlarca olumsuz algılandığı, kısıtlamaların ve aşırı güç kullanımının sürdüğü eleştirileri yer almıştır.

Geçtiğimiz yüzyılın en başarılı kurumları olarak kabul edilen sendikaların güçlü kurumlar olarak varlığı, sendikal örgütlenme düzeyinin yüksekliği, toplu iş sözleşmelerinin yaygınlığı ve kapsamı işleyen ve güçlü bir demokrasinin güvencesidir. Sendikal haklar, gelirin yeniden dağıtımını sağlayacak toplumsal adalet; işyerleri ölçeğinden başlayarak toplumsal barışa ve toplumsal refaha ulaşmanın da araçlarıdır. Bu nedenle sendikalar, başta siyasi otorite olmak üzere her türlü gücün karışmasına karşı korunacak şekilde desteklenmelidir. Bu anlamda ülkemizde sendikal örgütlenmede yaşanan gerilemenin nedenleri, yaşanmakta olan ve yoğun yakınmalara neden olan sendikal hak ihlallerinin ortaya çıkarılması, gerekli önlemlerin belirlenmesi, sendikal örgütlenmenin yaygınlaştırılarak geliştirilmesi yollarının tespit edilmesi ile bu konularda öneriler geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98 ve TBMM İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

S. FAN
Sergin İncilek
İst. M. n.

Ali Engin ACTA
Sinop m.
Arif Bulut
Antalya

Osman Kaptan
Antalya m. n.

Mehmet Hilal Kaplan
Kocaeli

Erdal AKSÖNİGE
İzmir

İzzet ÇETİN
Ankara Milletvekili

Ali SARIBAS
Çankaya m. n.

Bülent Tercan
Aydın

Aliya Güner
İzmir m. n.

[illegible]